

Обласна універсальна наукова бібліотека
ім. О. Ольжича
Житомирської обласної ради
Науково-методичний відділ

*Бібліотечне краєзнавство
у культурному просторі
міста*

Бібліотечна практика. Вип.17

Житомир, 2018

Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі міста [Текст]: досвід роботи / ЖОУНБ ім. О. Ольжича, наук.-метод. відділ / В. В. Соломончук; Новоград-Волинська ЦМБ ; Ред. вип. Г. Й. Врублевська. – Житомир, 2018.

У виданні, що продовжує серію «Бібліотечна практика», представлено досвід роботи бібліотек міської ЦБС з питань ведення бібліотечного краєзнавства.

**Відділ культури Новоград-Волинської міської ради
Центральна міська бібліотека ім. Юрія Ковальського**

**БІБЛІОТЕЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО
В КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ
міста
НОВОГРАД – ВОЛИНСЬКОГО**

(до 760-річчя першої літописної згадки про місто
Звягель – Новоград-Волинський)

**м. Новоград-Волинський
2018**

Краєзнавча діяльність є однією з найважливіших складових в роботі бібліотек Новоград-Волинської міської централізованої бібліотечної системи. Вона направлена на сприяння соціальному та культурному розвитку міста, виховання патріотизму, національної свідомості, поваги до історії, традицій рідного краю, поширення краєзнавчих знань. Діапазон форм роботи з цільовими групами користувачів у напрямку краєзнавства розширюється, а це – учнівська молодь, студентство, педагоги, вихователі дошкільних навчальних закладів, працівники культури, пенсіонери, місцеві краєзнавці, мешканці міста, які цікавляться історією краю, його економікою, екологією, культурою у різні історичні періоди.

Звягельська земля самотутня, чарівна і неповторна. Від предків їй дісталася величезна історична, культурна та духовна спадщина. Місто Новоград-Волинський – перлина українського Полісся. Воно має свою історію, свою долю, свою славу і гордість. Уперше місто згадується в Іпатіївському списку Галицько-Волинського літопису від 1257 року як Возвягель. В цьому ж році, через непокору його жителів, місто було спалено військом короля Данила Галицького. Однак, завдяки працелюбності та наполегливості попередніх поколінь, воно відродилося і продовжує змінюватися.

В місті вже не один рік працюють інвестори з різних європейських країн, впроваджуються стратегічні проекти та передові технології.

Однією із славних сторінок міста, яка сповнює гордістю кожного новоград-волинця, є життя і діяльність родини Косачів. У місті сім'я Косачів прожила одинадцять щасливих років, залишила великий творчий слід у духовного розвитку краю.

Цьогоріч місто Новоград-Волинський відзначає знаменну історичну дату – 760 років тому місто вперше згадується в Іпатіївському літописі (1257р.), як місто Звягель Галицько-Волинського князівства. Сучасну назву місто отримало у 1795 році. 24 серпня у культурно-мистецькому житті міста Новограда-

Волинського відбулася дуже гарна і визначна подія: міська влада та громада міста зібрались біля центральної дитячої бібліотеки, щоб вшанувати пам'ять видатної українки. У читачів бібліотеки виникла гарна ідея надати ЦДБ ім'я Олени Пчілки.

Рішенням сесії міської ради їй присвоєно ім'я славної землячки.

Олена Пчілка – українська письменниця, перекладач, етнограф, публіцист, громадський діяч, член-кореспондент Всеукраїнської академії наук, котра доводила свою любов до рідного краю не лише словами, а й повсякденною

невтомною працею.

Почесне право відкрити інформаційну дошку великій українці, яку встановлено на фасаді бібліотеки, було надано міському голові Віктору Весельському та раднику міського голови.

2, 3, 4 жовтня 2017 року у місті було проведено Міжнародну наукову археологічно-краєзнавчу конференцію «Возв'язль – Звягель –

Новоград-Волинський у часовому зрізі тисячоліть». В ході конференції зокрема планували науковий розгляд результатів останніх археологічних розкопок на території України, Білорусі, Польщі, Молдови з залученням кращих науковців-археологів цих країн. Одна з тем конференції: «Новоград-Волинський – Возв'язль в системі міжнародних торгових відносин». Участь в конференції підтвердили відомі вчені України, Білорусі, Молдови, Польщі, Туреччини.

Юрій Іванович Ковальський – поет, журналіст, один із засновників і перший редактор газети «Звягель-інформ, був організатором літературних читань, присвячених творчості Лесі Українки. Юрій Ковальський посмертно нагороджений званням Почесного громадянина міста. Центральна міська бібліотека носить ім'я поета з 2013 року. У цьому році відзначається 80-річчя від дня народження Юрія Ковальського.

Сьогодні Леся Українка озивається у назвах вулиці, гімназії, бібліотеки, міського Палацу культури, площі, на якій вона назавжди спинилась у гранітному монументі. Ім'я Лесі Українки лине у головній пісні міста – Гімні міста.

При в'їзді в місто встановлено пам'ятний знак: «Місто Новоград-Волинський – батьківщина Лесі Українки».

Літературно-меморіальний музей Лесі Українки є однією з найцікавіших і знаменитих

пам'яток України.

Музей активно займається виставковою роботою і підтримує тісні контакти з десятками наукових установ України та зарубіжжя. У музеї проходять наукові читання, плеяди паростків краю, літературні вечори, тематичні заходи циклу «Святвечір» і популярні нині «Ночі в музеї».

Щороку в останні дні липня в Новограді-Волинському, на честь славної поетеси, проходить Міжнародне свято літератури і мистецтв «Лесині джерела», в якому активну участь беруть бібліотеки міста, району та

області. Це свято ріднить і зближує всіх людей, які дбають про збереження і розвиток української духовності та культури, збереження історичного краєзнавства.

У музеї родини Косачів відбувся XII Всеукраїнський конкурс виконавців художнього слова ім. Лесі Українки, який щороку об'єднує все більше молодих талантів, читачів-шанувальників поетичного слова. Вже декілька років поспіль організатором

та ведучою конкурсу є директор міської централізованої бібліотечної системи Оніщук Людмила Вікторівна. Щороку конкурс проходить на високому рівні, ширшає читацька аудиторія та коло професійних учасників, почесних

гостей, глядачів, справжніх цінителів творчості Лесі Українки.

Під час виступів учасники конкурсу своєю майстерною грою та яскравою індивідуальністю розкривали зміст творів великої поетеси Лесі Українки, демонструючи глядачам художній рівень виконавчої майстерності, самобутність виконання. Як ніколи актуально звучали рядки Лесі Українки в сьогоdnішній непростий час, підтверджуючи, що справжнє мистецтво, література не має термінів давнини.

В музеї Лесі Українки відбулася літературна зустріч із врученням відзнак лауреатам обласних літературно-мистецьких премій ім. Лесі Українки та Олени Пчілки. Серед гостей був почесний гість – відомий український письменник Василь Шкляр. У міському Палаці культури імені Лесі Українки відвідали виставку сувенірної та друкованої продукції свята під назвою «Лесині джерела» - погляд крізь 30-річчя».

Надзвичайно цікавим фрагментом свята літератури і мистецтв «Лесині джерела» є «Містечко майстрів» у міському парку культури і відпочинку.

Тут збираються народні умільці майже з усіх куточків України аби продемонструвати свою майстерність, уміння та талант. У цьому році до славного міста завітало 135 майстрів.

Бібліотеки міської централізованої бібліотечної системи щороку радують гостей міста теж цікавими заходами. Серед них – міське Свято книги

«У пошуках мудрості», бібліотекарі провели під відкритим небом літературно-мистецький вернісаж «Лесин віночок». Гості свята мали можливість взяти участь у краєзнавчій вікторині, українському ерудит-лото, літературній вікторині «Любіть і знайте Україну», конкурсі книголюбчиків та казкознавчиків. Окрасою заходу стали виступи учнів школи мистецтв та маленьких читачів ЦДБ. Для жителів міста та гостей розгорнули книжкові експозиції із фондів бібліотек МЦБС: «Наш край – історії скарбниці, тут б'ється серце Лесі Українки» та «Україна моя вишивана».

ЦМБ підготувала краєзнавчу вікторину «Кожен день я тебе відкриваю, рідне місто кохане моє». Під час свята в музеї родини Косачів підвели підсумки краєзнавчої вікторини. Переможцям вручили дипломи та цінні подарунки, а учасникам – подяки.

Надати читачам якомога ширшу і правдиву інформацію про історичні події, що відбувалися в нашому краї, про славетних земляків, викликати почуття гордості за свій рідний край, за його інтелектуальну, моральну, духовну міць і потужний потенціал і покликана краєзнавча діяльність бібліотек міста.

Зміст краєзнавчої роботи бібліотек визначається основними складовими: формування повноцінного краєзнавчого фонду; удосконалення довідково-бібліографічного апарату; складання інформаційно-бібліографічних краєзнавчих видань. Широка популяризація краєзнавчих документів через різні форми інформаційно-масової роботи та дозвіллевих заходів; наявність краєзнавчої специфіки у популяризаторській бібліотечній роботі.

За роки своєї діяльності бібліотеки МЦБС активно формували краєзнавчий фонд, який сьогодні нараховує понад 5 тис. прим. документів. Містить різноманітні видання з історії Житомирщини, про літературне та культурно-мистецьке життя видатних людей рідного краю. Є в бібліотеках сучасні видання з історії міста, твори місцевих письменників-земляків. Важливою складовою краєзнавчих фондів є краєзнавчі теки, які також формуються протягом десятиліть. Серед них: «Сторінки історії древнього Звягеля», «Новоград-Волинський у роки Другої світової війни», «Трагедія 33-го на Житомирщині», «Екологічні проблеми Житомирщини», «Культурне життя міста: минуле та сучасне», «Поетичні перлини рідного краю», «Почесні громадяни та видатні люди нашого міста», «Міжнародне свято літератури і мистецтв «Лесині джерела», «Родина Косачів-Драгоманових в історії міста Новограда-Волинського», «Леся Українка – наша слава і гордість», «Талановита мати – геніальної дочки» (Олена Пчілка), «Т. Г. Шевченко і наш край», «Як добре ходити по отчій землі» (Життя і творчість Юрія Ковальського) та багато ін.

Бібліотеки МЦБС постійно шукають нові, додаткові шляхи поповнення краєзнавчих фондів. Це, перш за все, дарунки від читачів, благодійників, отримання нових видань від авторів під час презентацій, прем'єр тощо.

Краєзнавство – це конспект епохи, тому у краєзнавчій роботі сьогодні набуває поширення практика створення тематичних колекцій мультимедійних краєзнавчих ресурсів (CD/DVD), які включають цифрові копії

неопублікованих документів (фото, тексти) аудіофайли з авторським виконанням поезії, пісень, відеофільмів про важливі події сьогодення краю, діалоги з живими свідками подій, записами майстер-класів, відеоекскурсій. Розробляються тематичні слайд-презентації про музейні експозиції, про життя та діяльність відомих краян, до пам'ятних дат міста та заходів в бібліотеках.

Як свідчить досвід роботи, користувачам до вподоби відкритий доступ до краєзнавчого фонду. Це дозволяє кожному читачу самостійно переглянути необхідні видання, ознайомитись з їхнім змістом і підібрати потрібну книгу.

В кожній бібліотеці МЦБС краєзнавчий фонд виділено в окремий комплекс, створено краєзнавчі куточки, забезпечено належні умови для роботи користувачів. Всі бібліотеки отримують місцеві газети «Лесин край», «Звягель», «Час Полісся», «Поліські новини». Центральна міська бібліотека також щорічно отримує обласну газету «Житомирщина».

Бібліотеки міста активно популяризують діяльність органів місцевої влади та місцевого самоврядування, прийняті ними рішення. На відкритому місці в кожній бібліотеці оформлено інформаційні стенди «Влада. Бібліотека. Громада», інформація на яких постійно оновлюється та ведуться папки-накопичувачі з різноманітних питань життєдіяльності нашого міста.

Кожна бібліотека – свідок і творець історії краю, тому щороку ми збираємо історію бібліотек міста. Цікавою і копіткою була робота з оформлення стенду «Бібліотеки міста Новограда-Волинського: віхи історії і сьогодення» в музей історії культури, який нещодавно відкрито у фойє міського Палацу культури ім. Лесі Українки. Крім того, в музеї представлені найстаріші книги з фондів бібліотек, зразки бібліотечної техніки та ін.

В центральній міській бібліотеці ім. Юрія Ковальського ведуться альбоми «Бібліотеки міста Новограда-Волинського на сторінках преси», «Бібліотеки міста Новограда-Волинського в інформаційному просторі»,

фотоальбоми «Бібліотечного життя – неповторна мить».

Значна увага в бібліотеках приділяється вивченню фонду краєзнавчих видань. Під час вивчення визначили активну і пасивну частину фонду. Аналіз інтенсивності використання фонду показав, що більше 10 разів видавалось 35,1% док.; 6-10 разів – 25% док.; 3-5 разів – 28% док.; жодного разу не видавалось 5,4% док. Є й такі видання, якими читачі користувались 35-40 і більше разів. Вивчення фонду спонукає бібліотекарів ефективніше його використовувати, популяризувати серед різних верств населення.

Фахівці бібліотек систематично вивчають запити і потреби користувачів, проводять анкетування, опитування щодо виявлення інтересу до краєзнавчої літератури. Цікаве опитування «Чи знаєш ти свій рідний край?» провели працівники бібліотеки-філії №1 серед користувачів різних вікових категорій. Аналіз опитування показав, що більшість користувачів виявляють інтерес до літератури про свій край, цікавляться історією міста, життям видатних земляків. На думку респондентів, кращими визнані краєзнавчі книги «Новоград-Волинський. Історія міста», «Новоград-Волинський. Історія міста. Вулиці міста», Тригуб І., Поляков А. «Там, де Звягель стоїть», «Звягель – Новоград-Волинський: від сивої давнини до сьогодення», Степанов Є. «Нариси з історії Новограда-Волинського», «Звягель древній і вічно молодий», «Природа Житомирщини», Денисюк і, Скрипка Т. «Дворянське гніздо Косачів», «Її зоря повік буде ясна», «Краєзнавчий альманах» та ін. Що стосується ступеня задоволення фондом, то 28% читачів фонд краєзнавчої літератури задовольняє, 45% – частково, 6% – ні.

Основою здійснення всієї краєзнавчої діяльності бібліотек є добре організований ДБА. В кожній бібліотеці ведеться краєзнавча картотека, що містить всю інформацію про рідний край незалежно від її місцезнаходження.

Впровадження інформаційних технологій у практику роботи бібліотек дає можливість осучаснити краєзнавчу роботу, прискорити отримання необхідної інформації, урізноманітнити набір сервісних послуг, розширити діапазон краєзнавчої інформації. Останнім часом велика увага приділяється формуванню електронних баз даних. В ЦМБ встановлена демонстраційна версія програми ІРБІС і розпочато оформлення краєзнавчих документів та місцевих газет для бази даних «Краєзнавство».

На сайті «Бібліотечна Звягельщина» у розділі «Видання» представлено електронні версії методико-бібліографічних краєзнавчих матеріалів, а також «Календар знаменних і пам'ятних дат Житомирщини».

Дієвою підмогою, особливо в обслуговуванні користувачів-дітей, є рекомендаційні списки краєзнавчої тематики, закладки, пам'ятки, буклети.

Важливим напрямком краєзнавчої діяльності ЦМБ є бібліографічне інформування. Щомісячно бібліотека видає інформаційний бюлетень «Новоград-Волинщина на сторінках преси» та раз у півріччя – бюлетень «Нові надходження до бібліотек МЦБС».

Нова краєзнавча література експонується на виставках-презентаціях, виставках-анонсах «Увага! Нова краєзнавча книга». З метою розповсюдження інформації про краєзнавчі документи, бібліотеки активно використовують місцеві засоби інформації. Популяризація краєзнавчих знань у бібліотеках міста

набула нового змісту завдяки програмному плануванню, яке дає змогу сконцентрувати наявні ресурси і творчі можливості та направити їх на виконання найбільш ефективних заходів і завдань. За краєзнавчими бібліотечними програмами працюють ЦМБ та ЦДБ ім. Олени Пчілки.

На сьогоднішній день найбільш активними залишаються комплексні форми популяризації краєзнавчих знань, серед них: краєзнавчі дні (тижні, місячники); краєзнавчі читання; презентації книг; усні журнали; літературні вечори; вечори пам'яті; вечори цікавого краєзнавства; краєзнавчі квести; зустрічі з відомими людьми краю, краєзнавцями; народознавчі посиденьки; краєзнавчі екскурси; «гра-мандрівка» рідним краєм та ін.

День краєзнавства «Від нашого минулого до нашого майбутнього» провела ЦДБ до 760-річчя першої літописної згадки про місто Новоград-Волинський.

Впродовж Дня презентували книжково-

ілюстративну виставку «Краю мій – ти частка Батьківщини», виставку творчих робіт користувачів бібліотеки «Я і моє місто», персональну фотовиставку Галини Глазової «Відкрий для себе рідне місто». Для дітей молодшого шкільного віку провели пізнавальну бесіду «Там найкраще, де родився ти», віртуальну подорож «Серцю рідна пристань, рідний Новоград», інтелектуальну гру «Відкрий для себе своє місто».

Цікавою і пізнавальною була зустріч з місцевим краєзнавцем Геннадієм Борисовичем Цапліним, який представив цікаві старовинні експонати з особистої колекції, ознайомив зі своїми краєзнавчими замітками «Звягель – наш дім: для кожного свій і для всіх – один».

В бібліотеці-філії для юнацтва в рамках Дня краєзнавства «Наш край легендами і славою овіяний» провели історичний екскурс «Новоград-Волинський: корінням стародавній, серцем – молодий». Дуже цікавою та змістовною була розповідь про історію міста почесного краєзнавця, автора та співавтора багатьох книг про місто Новоград-

Волинський Ліни Наумець.

Директор краєзнавчого музею Олена Жовтюк розповіла про археологічні дослідження та знахідки, які були виявлені під час розкопок. Всі присутні з задоволенням брали участь у вікторині «Історія міста біжить сім віків». Переможець отримав на згадку книгу з автографом автора.

Акордом Дня краєзнавства стала поетична година «Вогонь її пісень не згасять зливи літ», присвячена поетесі-піснярці Валентині Антонівні Ксендзук. Поспілкуватися з місцевою поетесою до бібліотеки завітали активні читачі. Валентина Ксендзук задушевно розповідала про цікаві події з історії Новоград-Волинщини, про життя родини Косачів у нашому місті, про творчих людей, які зустрічалися на її життєвому шляху, прочитала свої поезії та подарувала для бібліотеки літературно-краєзнавчий нарис «Найкращії літа з життя всього світа».

Працівники ЦМБ провели також годину цікавого краєзнавства «До рідного краю серцем прихилюся». Діти середнього шкільного віку бібліотеки-філії №2 про маловідомі сторінки з історії міста дізналися під час години цікавого краєзнавства «Місто сонячних мрій Звягеле мій»

Однією з найбільш активних форм популяризації краєзнавчих матеріалів в бібліотеках МЦБС є постійно діючі книжково-ілюстративні виставки, зокрема: «Наш край історії скарбниця, тут б'ється серце Лесі Українки», «Від подиху століть до сьогодення», «Мій рідний край, доброти і любові криниця», «Квітни, рідне місто, на добро і злагоду», «Мій рідний край – найкраще місце на землі», «Мій край – це серця рідна пристань» та ін. На

виставках демонструються видання, що висвітлюють історичний шлях Житомирщини, екологічні проблеми, дані про розвиток економіки і культури, новинки художньої літератури тощо. Доповнюють виставки

ілюстративні матеріали, портрети, фотоальбоми, а також предмети народно-прикладного мистецтва, вироби народних умільців.

Серед сучасних виставкових форм з краєзнавства – виставка-подорож «Стежками рідного краю», виставка-вікторина «Відкрий для себе рідне місто», виставка-спогад «Мій край – моя історія жива», виставка-роздум «З турботою про рідне місто», виставка арт-знайомство «Знайомтесь: митці нашого міста», виставка-реклама «Новоград-Волинщина: бібліотечна, літературна, екскурсійна», фотовиставка «Новоград-Волинський у світлинах», виставка-альманах «Своє рідне треба знати і берегти» та ін.

В ЦМБ представили віртуальну виставку краєзнавчої літератури «Повітря тут пронизане історією».

Тематичним розмаїттям відзначаються соціокультурні заходи, що проводять бібліотеки міста. Так, на високому рівні провели обласний конкурс читців – декламаторів творчості Лесі Українки.

У бібліотеках проходив «Лесезнавчий тиждень» «Леся Українка – наша слава і гордість», під час якого відбулися літературні читання, усні журнали, літературно-музичні години, презентації

книжкових виставок та багато інших заходів.

Підсумком Тижня став усний журнал «Поетеса зламау століть», який працівники бібліотек провели для громади міста у малій залі Палацу культури ім. Лесі Українки. Під час заходу демонстрували

уривки з Всеукраїнського конкурсу виконавців художнього слова ім. Лесі Українки, який проходить в рамках свята літератури і мистецтв «Лесині

джерела»; декламацію віршів та екскурс в історію життя переривали кадрами із фільму «Іду до тебе», знятий за сценарієм Івана Драча.

Працівники бібліотеки-філії для юнацтва підготували літературно-музичну композицію «До тебе лину серцем, рідний краю» з використанням мультимедійної презентації.

В день народження Великого Кобзаря заклади культури міста провели акцію «Слово Лесі і Тараса об'єднує Україну», мета якої – відродити у душі

кожного українця духовність, національну гідність, патріотичні почуття.

Акція розпочалася з мітингу біля пам'ятника Лесі Українки, а потім продовжилася за допомогою «живого ланцюга», передаючи із рук в руки «Кобзар» - учасники зачитували пророчі слова.

Завершилася акція біля пам'ятника Тарасу Шевченку.

Весняної березневої пори Шевченківські поезії читалися якось по-особливому, пропікаючи наскрізь кожну душу, небайдужу до рідного краю, надихаючи жити, боротися, кохати. Всі городяни, хто підтримав цей захід, внесли часточку своєї душі у вшанування пам'яті Великого сина українського народу – Тараса Григоровича

Шевченка і його палкої послідовниці – мужньої і волелюбної жінки – Лесі Українки.

Під час святкування Дня Незалежності України та 760-річчя першої літописної згадки про місто на площі працювала бібліотечна галявина «Читаючі діти – майбутнє України». Бібліотекарі ЦБС підготували багато різноманітних та цікавих ігор, загадок, вікторин і конкурсів.

Насамперед, увагу дітей привертала книжкова експозиція «Цікаві новинки з бібліотечної скриньки», де поряд з новими, гарно ілюстрованими книгами, були представлені фотографії «Читаючих родин» міста Новограда-Волинського.

Варто зазначити, що діти показали вражаючі знання у вікторинах «Я і Україна» та «Рідний Звягель», а також із задоволенням грали в різноманітні літературні ігри. Наостанок, для всіх активних відвідувачів бібліотечної галявини відбувся розіграш лотереї з веселими запитаннями та завданнями, відповівши на які, діти отримували заохочувальні призи.

Гостем бібліотечної вітальні став знаний в місті автор-виконавець, учасник співочого колективу «Хміль», людина, що пройшла Чорнобильське пекло, але не загубила доброти, чуйності, мужності – Ігор Завгородній. Його слова про любов та злагоду у сучасному світі торкнулися серця кожного присутнього. Ігор Іванович виконав пісню на слова Валентини Ксендзук «Чай вишневий» та свої пісні на слова Леоніда Філатова, подарував для бібліотеки книгу сучасного відомого автора Л. Дереша.

З метою популяризації творчості місцевих поетів в БФ№3 провели літературну годину «Як добре ходити по отчій землі». Читачі бібліотеки

зустрілися та поспілкувалися з членом Національної спілки письменників України, місцевим поетом Анатолієм Ключко, який є справжнім майстром поетичного слова. Під час теплої, дружньої розмови поет розповів багато цікавого про себе та свою творчість, що вчить тонко сприймати красу, осмислювати навколишню дійсність, співпереживати.

З нагоди Дня молоді працівники ЦМБ в рамках фестивалю «Молодіжне місто – цвіт нації» підготували і провели літературну локацію «Молоде вино Звягельщини».

Запросили всіх у світ мудрого, палкого, щирого поетичного слова! Сьогодні на поетичному олімпі рідного міста багато чудових талановитих постатей. Серед них – члени спілки письменників України – Анатолій Ключко та Ніна Тально-Петрук, місцеві поети – Валентина Ксендзук, Сергій Руденко, Лариса Гембарська, Леся Гудзь, Лариса Ярмоленко,

Галина Сайчук, Ольга Захарова та багато інших.

Вірші-присвяти наших поетів-земляків Лесі Українці – це данина не лише пам'яті про велику поетесу, а й звіт перед нею за право жити на цій землі, називатися новоград-волинцями.

Свої перші спроби пера представили юні таланти нашого міста.

Для широкого загалу користувачів в центральній міській бібліотеці провели мистецький альманах «Дивосвіт його творчості» (про місцевого художника Володимира Серафимовича Лиманця), який відомий не тільки в нашому місті, а й далеко за його межами. За 40 років творчої діяльності в древньому Звягелі створив справжню Лесіаду – галерею творів із життя Лесі Українки і її творчості.

Краєзнавчий квест «Крокуючи рідним містом», як інноваційну форму роботи, започаткували працівники ЦМБ. Було розроблено план маршруту та завдання різноманітної тематики.

Цікавими і змістовними були заходи – турнір краєзнавців «Світ не пізнаєш, не вивчивши краю свого» (БФ1), віртуальна подорож «Мандруючи Новоградом-Волинським» (ЦДБ), відеопрезентація «Мій Новоград, тобі – моя любов», історично-пізнавальна година «Чарівне місто над Случчю» (БФ5), книжковий флешмоб «Місто читає», інтелектуальна гра «Загадки історії нашого міста» (ЦДБ), історико-краєзнавча вікторина «Рідна земля, де нам судилось жити» (БФ3), брейн-ринг «Ми знаєм все про рідне місто, де живем!», гра-конкурс «Марафон веселих звягельчан» (БФ2), конкурс дитячих малюнків «Новоград-Волинський очима дітей» (ЦДБ), краєзнавчий мікс «Поетичні перлини рідного краю» (ЦМБ), краєзнавче пізнавальне перехрестя «Новоград-Волинський читає Лесю Українку» (БФ1) та ін.

Значна увага приділяється історичному краєзнавству. Щороку з нагоди чергової річниці перемоги у Другій світовій війні працівники бібліотек ведуть широку популяризацію її історичних подій на Житомирщині, проводять заходи із вшанування ветеранів війни, виховують у молодших читачів почуття патріотизму.

В рамках проведення Дня шани працівники ЦДБ вітають ветеранів – своїх читачів.

Вже традиційно бібліотека-філія №2 для дітей з нагоди відзначення Дня пам'яті та примирення – 8 травня та Дня перемоги – 9 травня провела патріотичну годину «Пам'ять про них бережутьobelіски».

До Міжнародного дня визволення в'язнів фашистських концтаборів працівники ЦМБ у краєзнавчому музеї провели тематичний вечір «Фашистські табори смерті – геноцид проти людства».

На патріотичну годину «Ми доль своїх не вибирали, ми не чекали нагород», приурочену до Дня Героїв України, працівники ЦДБ запросили два покоління – батьків, що захищають терени нашої держави сьогодні та дітей, яким будувати майбутнє.

До уваги учасників заходу була представлена відеопрезентація про історію 30-ї механізованої бригади. Завідувачка бібліотеки Писаренко Людмила Анатоліївна провела огляд літератури з книжкової виставки «Герої не вмирають, просто йдуть...». Всі присутні на заході вшанували пам'ять загиблих в зоні АТО наших земляків хвилиною мовчання.

До дня визволення міста від фашистських загарбників в бібліотеках МЦБС оформили виставку-пам'ять «В боях за рідне місто». В бібліотеці-філії №2 для дітей провели урок мужності «Подвиг дідів – гордість нащадків».

У музеї родини Косачів відбулась визначна подія – презентація книги «Новоград-Волинський. Персоналії». Це третя книга з історії Новоград-Волинського краю, робота над якою тривала майже три роки.

Під час презентації чимало теплих та щирих слів лунало на адресу керівника та членів редакційної групи. За розпорядженням міського голови від 2 жовтня 2013 року «Про створення редакційної групи з видання краєзнавчого ілюстрованого довідника «Новоград-Волинський. Енциклопедія» до редакційної групи увійшли: директор МЦБС Онищук Людмила Вікторівна, яка працювала над розділом «Нагороджені орденом княгині Ольги» та бібліотекар 1 категорії ЦМБ Петровська Марія Аркадіївна – розділ «Учасники афганської війни». У виданні подано розповіді про понад 850 знаних людей, які народилися або пов'язали свою долю зі Звягельщиною.

Значне місце у краєзнавчій діяльності бібліотек міста займає екологічна просвіта. До заходів з екологічного просвітництва бібліотеки залучають екологів, представників громадських організацій, навчальні заклади міста.

«Енергозбереження для всіх і для кожного» - під таким гаслом працівники ЦМБ провели громадський форум. За цільовою комплексною Програмою «Заквітчана вічність природи» працює ЦДБ при ній функціонує екологічна вітальня «Паросток», мета якої – виховання бережливого ставлення підростаючого покоління до природи та навколишнього середовища.

Широкому загалу користувачів в бібліотеках МЦБС представлені книжково-ілюстративні виставки: «Природа – джерело життя і краси», «Планета Земля – наш спільний дім», «В долонях Всесвіту наша Земля», «Доля природи – наша доля», виставка-реквієм «Сурові уроки Чорнобиля» та ін.

Здійснювана нами організаційно-методична діяльність позитивно впливає на бібліотечне краєзнавство у місті. На базі бібліотек проводяться семінари-практикуми, методичні дні, майстер-класи, засідання лабораторії професійної майстерності.

Так, в ЦМБ провели семінарські заняття на тему: «Новоград-Волинський – у долі твоїй, Україно».

Пошуку нових креативних форм краєзнавчої роботи були приурочені: семінар-практикум «Краєзнавча діяльність бібліотек: від збереження традицій до пошуку нового», методичний день «Краєзнавча діяльність бібліотек: сучасний аспект, підготовлені консультації «Краєзнавча робота: витоки, напрями діяльності, пріоритети та перспективи розвитку», «Виховання підростаючого покоління на прикладах історичного минулого рідного краю та літератури краєзнавчого характеру». З метою підвищення рекламно-іміджевої діяльності бібліотек провели конкурс серед бібліотек міста на кращу книжкову виставку краєзнавчої тематики.

В останні роки суттєво активізувалась видавнича діяльність бібліотек МЦБС. Важливу її частину становлять бібліографічні видання краєзнавчої тематики, зокрема різні типи малих форм інформаційно-бібліографічних видань: біобібліографічні нариси, пам'ятки, буклети, шорт-аркуші. Вони присвячені вагомим історичним та літературним подіям, видатним землякам. Поєднання фактографічної та бібліографічної інформації роблять ці видання цінним краєзнавчим джерелом. Серед них: «Бібліотеки Новоград-Волинської МЦБС в житті громади», «До рідного краю серцем прихильюся» (Інформаційно-методичні матеріали до Дня краєзнавства), «Драгоманови-

Косачі: перегук поколінь» (Інформаційно-методичні матеріали), «Рідне довкілля – основа нашого здоров'я» (Методико-бібліографічні матеріали до загальносистемного Дня бібліографії), «Шевченкознавець – наш земляк: Олександр Боронь» (Біобібліографічний нарис) та ін.

ЦМБ видала буклети із серії «Їх імена – окраса краю»: «Найкраща від усіх земель» (до 75-річчя від дня народження Юрія Ковальського), «Борис Георгійович Шарварко – талановитий і неповторний» (до 80-річчя від дня народження народного артиста України, відомого режисера, діяча мистецтв, уродженця міста Новограда-Волинського), «Петро Іванович Сурай – талановитий режисер і справжній патріот України» (до 80-річчя заслуженого працівника культури, режисера народного театру міського Палацу культури ім. Лесі Українки).

Важливою інформаційною складовою з питань краєзнавства є офіційний сайт міської ради, веб-сайт ЦМБ «Бібліотечна Звягельщина», сайт Новоград-Волинської МЦБС, блог центральної дитячої бібліотеки «Звягельські дзвіночки», де розміщується інформація про діяльність бібліотек, нові послуги, краєзнавчі ресурси.

Отже, сьогодні бібліотеки міської ЦБС займають гідне місце у житті громади, сприяють розвитку культурно-просвітницького середовища, духовному збагаченню жителів міста. Бо саме з бібліотекою, інформацією, книгою, створюється успішне майбутнє кожної людини і всього суспільства. Активна й різноманітна краєзнавча діяльність допомагає залучати до співпраці з бібліотеками широкі кола громадськості, а це – один із головних показників ефективності нашої роботи.

Матеріал підготувала :

В.В.Соломончук,
провідний методист ЦМБ

Укладач:

О.О.Ковальчук

